ו לדעת מהרי"ק (שם) [ואפלו לדברי התוספות (פסחים קב. ד"ה ועקרו)]. ז הרמב"ם בפרק כ"ט (ה"ב). ח הרב המגיד שם. ט פסחים ק"ה (ע"ב). י שם (ק"ו) [ק"ז] (ע"א) כרבא לגרסת התוספות (ד"ה אמימר) והרא"ש (שם פ"י סי' יג). כ הרי"ף (שם כא:) והגאונים לפי גרסתם. ל שם לענין אור ומכל שכן לבשמים. מ טור בשם בעל הלכות גדולות.

על כוס של (ד) הבדלה, (י) *ויש אומרים שצריך: ד כשהיה אוכל וחשכה שאמרנו שאין צריך להפסיק, זגומר סעודתו (יא) ומברך ברכת המזון (ה) (יב) על הכוס ואחר כך מבדיל עליו, (יג) חואם יש לו שני כוסות, (יד) * מברך ברכת המזון על אחד ומבדיל על אחד: ה (טו) טטעה ואכל קדם שהבדיל, יכול להבדיל אחר כך: ו ישכח ולא הבדיל במוצאי שבת, (טז) מבדיל עד סוף יום שלישי, כויש אומרים שאינו מבדיל (יז) אלא כל יום ראשון ולא יותר. ודוקא בורא פרי הגפן והמבדיל בין קדש לחל, (יח) אבל על הנר ובשמים לאינו מברך אלא במוצאי שבת. מויש מי שאומר דהא דקימא לן טעם מבדיל, הני מלי היכא דהבדיל בליל מוצאי שבת, אבל אם לא הבדיל בלילה, כיון שטעם שוב אינו מבדיל. הגה: והעקר (יט) כסברא הראשונה. ומי שמתענה (כ) שלשה ימים

באר היטב

כיון שלא אכלו רק שותים, וצריך לומר דמירי כאן שאכלו תחלה ואחר כך שתו, ועין ט"ז (סק"ג) ומגן אברהם (סק"ה): ג (ד) הבדלה. וכן דעת הט"ז (סק"ד) וב"ח (ס"ב). ומגן אברהם (סק"ו) כתב דיש לזהר שלא להבדיל באמצע הסעדה. גם יש מחלקת אם יברך אחר כך המוציא כמו שכתב סימן רע"א סעיף ד': ד (ה) על הכוס. ומתר לשתות מכוס של ברכת המזון. ואם אינו נוהג בכל השנה לברך על הכוס דסבירא לה כמאן דאמר דאין טעון כוס, גם עתה אסור לשתות ממנו. מגן אברהם (סק"ז):

משנה ברורה

מתחלה לשתיה לבד דמחיב להפסיק, אפלו הכי אין צריך לברך עתה בורא פרי הגפן שנפטר בברכת בורא פרי הגפן שברך על שתיה הראשונה. ואין צריך לומר אם קאי באמצע אכילתו שאין צריך מן הדין להפסיק, ורוצה עתה להבדיל על היין, שאין צריך לברך עליו בורא פרי הגפן אם כבר ברך בורא פרי הגפן על היין שבתוך הסעודה או שלפני הסעודה, וכן אם מבדיל על השכר בתוך הסעודה אין צריך לברך שהכל אפלו אם לא ברך כלל שהכל מתחלה, שברכת המוציא פוטרת אותה: (י) ויש אומרים שצריך. סבירא להו (יז) דכוס של הבדלה הוא ענין בפני עצמו ואין שיך לסעודה. (יח) והעקר כדעה ראשונה, (יט) ומכל מקום טוב לזהר לכתחלה שלא להבדיל בסעודה לא על השכר ולא על היין אם כבר ברך מתחלה על היין, ואם הוא מכרח להפסיק ולהבדיל כגון שהיה עוסק מתחלה בשתיה לבד, לא יברך, דהעקר כדעה ראשונה: ד (יא) ומברך וכו'. היינו למאן דאמר ברכת המזון טעונה כוס, ועין סימן קפ"ב סעיף א': (יב) על הכוס. ואינו טועמו (כ) עד אחר הבדלה כדי שלא יפגמנו: (יג) ואם יש לו שני כוסות וכו'. (כא) הטעם דאין אומרים שתי קדשות על כוס אחד, (כב) ורישא דאין לו כי אם אחד שאני: (יד) מברך ברכת המזון. ומתר (כג) לשתות מהכוס אף שהוא קדם הבדלה, דכוס של ברכת המזון שיך לסעודה. וכל זה למי שנזהר תמיד לברך על כוס, אבל למי שמברך לפעמים בלא כוס לפי שסומך על הפוסקים שסבירא להו דאין ברכת המזון טעונה כוס, אסור לו לשתות עתה מהכוס של ברכת המזון קדם הבדלה [מגן אברהם (סק"ז) ושארי אחרונים]. וכתב החיי אדם (ח"ב כלל ח ס"כ) דזה דוקא אם הוא כבר ודאי חשכה, (כד) אבל אם הוא ספק חשכה, נראה דיכול לשתות מכוס של ברכת המזון אף מי שאינו נזהר תמיד לברך על הכוס: ה (טו) טעה ואכל וכו'. והוא הדין (כה) אם הזיד ואכל, אף דעבר במזיד מכל מקום צריך להבדיל אחר כך בלילה, אלא אורחא דמלתא נקט. וכן מה שכתב אחר כך בסעיף ו' שכח ולא הבדיל, (כו) הוא הדין בהזיד ולא הבדיל: ו (טז) מבדיל עד סוף וכו'. דכל אלו השלשה ימים (כז) שיכים עוד לשבת העבר, ומכאן והלאה שיכים לשבת הבאה. (כח) ומכל מקום לכלי עלמא לכתחלה יקדים להבדיל ביום ראשון דזריזין מקדימין למצות, (כט) וגם דאסור לו לאכל קדם שיבדיל כיון דבידו הוא להבדיל. כתב בחדושי רבי עקיבא איגר בשם ספר לשון חכמים (ח"ב בלקוטים) (ל) דבמוצאי יום טוב אין להבדלה תשלומין, דבשבת שיך לומר דהשלשה ימים ראשונים שיכים עוד לשבת שעבר, מה שאין כן ביום טוב. ומכל מקום הגאון רבי עקיבא איגר מצדד שם דכל יום ראשון שאחר יום טוב יכול להבדיל, עין שם: (יז) אלא כל יום ראשון. דלא סבירא להו הסברא הנ"ל, אך ביום הראשון הטעם הוא דהיום הולך אחר הלילה של מוצאי שבת: (יח) אבל על הנר וכו'. דברכת על האור משום דבמוצאי שבת הוא זמן בריאתו, ועל הבשמים נמי משום כדי להשיב נפש הכואבת ביציאת נשמה יתרה, וכל זה לא שיך ממוצאי שבת ואילך [עולת שבת (סק"ב)]: (יט) כסברא הראשונה. ואתרוייהו יש אומרים קאי [אליה רבה (סק"ט)]: (כ) שלשה ימים ושלשה לילות. עין (לא) באחרונים שכתבו דהוא הדין אם מתענה שני ימים ושני לילות ואפלו יום אחד ולילו, אף דיכול לקים מצות הבדלה בעצמו אחר תענית, מכל מקום יותר טוב שישמע במוצאי שבת הבדלה מאחרים, דקרובי אבדלתא לשבת עדיף טפי דאז הוא עקר מצות הבדלה. והא דנקט שלשה ימים משום סיפא דבאין אחרים יכול להבדיל מבעוד יום, וזהו דוקא בשלשה ימים דיעבר

באור הלכה

כן מוכח לעיל ברע"א סעיף ד' עין שם. ומה שכתב המגן אברהם בסוף סעיף קטן ו' דיש מחלקת אם מברך אחר כך המוציא הוא תמוה מאד, וכבר תמהו עליו האחרונים בזה:

* ויש אומרים שצריך. הנה בבית יוסף (ד"ה כתב הרמב"ם בפ"ד) וכן בב"ח (ס"ב) ומגן אברהם (סק"ו) דחקו עצמן לישב טעם היש אומרים, דבקדוש קימא לן ברע"א סעיף ד' דאין צריך לחזר ולברך בורא פרי הגפן. והמגן אברהם אסיק דטעם היש אומרים הוא כמו שכתבתי במשנה ברורה (סק"י), ובבאור הגר"א כתב דהיש אומרים לא החמיר לחזר ולברך בורא פרי הגפן רק כשאמרו מתחלה בואו ונבדיל, והיש אומרים הזה אזיל לשטתו בסעיף ב' דסבירא לה שם בבואו ונבדיל דצריך להפסיק [דשם הוא דעת מהרי"ק לפי דבריו וכן בזה], וממילא לדידן דסבירא לן שם כדעה קמיתא אין צריך לחזר ולברך אף כשאמרו בואו ונבדיל [והנה כל זה כשהוא באמצע סעודה, אבל כשהיו עוסקין מתחלה בשתיה לבד ואמרו בואו ונבדיל, נראה דלכלי עלמא צריך לחזר ולברך, דלא מצינו שיפלג עליו דעה הראשונה בזה. והנה משמע מזה דהגר"א סובר כדעת הט"ז ברע"א סעיף (ד') [ה'] (סק"ה) לענין ברכת בורא פרי הגפן על כוס של קדוש כשאמרו בואו ונקדש, ועין מה שכתבנו לעיל (ד"ה כשמפסיק) בשם התוספת שבת], ואם כן ממילא לפי זה אין להחמיר לדבריו מה שכתב המגן אברהם שיש ליזהר שלא להבדיל באמצע סעודה, וגם שארי אחרונים הקשו על המגן אברהם בזה, דהמהרי"ק לא כתב זה אלא לשטתו בסעיף א' דסבירא לה דבודאי חשכה צריך להפסיק וכמבאר בדבריו [וכן כתב המחצית השקל], ואם כן ממילא לדידן דהמנהג כסברא ראשונה בסעיף א' דאין מפסיקין וכמו שכתב המגן אברהם (סק"ב) בשם רבנו בחיי (שלחן של ארבע שער הראשון ד"ה ת"ר), בודאי אין צריך לברך בורא פרי הגפן על הכוס. היוצא מכל זה, דהמבדיל באמצע הסעדה פשוט וברור דאין צריך לברך ברכת בורא פרי הגפן על הכוס אם ברך מתחלה על היין, ומכל מקום הואיל ונפיק מפומיה דהמגן אברהם וגם כמה אחרונים העתיקו דבריו, לכן כתבתי במשנה ברורה (סק"י) דטוב לכתחלה לזהר בזה שלא להבדיל באמצע הסעדה:

ד * מברך ברכת המזון על אחד. ושותהו כמו שכתבתי במשנה ברורה (ס"ק יד), ומתפלל, ואחר כך מבדיל על האחר, אבל ברישא שאין לו אלא כוס אחד ואינו יכול לשתות ממנו עד אחר הבדלה, משמע מב"ח (ס"ב) ואליה

שער הציון

(יז) מגן אברהם (סק"ו): (יח) אליה רבה (סק"ח) ושארי אחרונים: (יט) מגן אברהם (שם) ושניתי קצת מלשונו ועין בבאור הלכה (ד"ה ויש): ד (כ) מאמר מרדכי (סק"ד): (כא) מבאר בהרב המגיד (פכ"ט ה"יב): (כב) גמרא (פסחים קב:): (כג) מגן אברהם (סק"ז): (כד) וטעמו עין שם, דסומך בזה על הט"ז (סק"א) ואליה רבה בסעיף א' (סק"ה) דמתר להתחיל בספק חשכה, וטעם זה רפוי לפי מה שבארנו לעיל דכמעט כל הראשונים אוסרין בזה, אלא דיש לצרף לזה דעת התוספת שבת (סק"ז) שכתב דאין דברי המגן אברהם (שם) מכרחין, דלכלי עלמא מצוה מן המבחר על כל פנים מיהו איכא לברך על הכוס וכדלעיל בסימן קפ"ב סעיף א' בהגה"ה, ולכן יוכל לטעם אף מי שאינו נזהר לברך על הכוס: ה (כה) כן כתב הרמב"ם בפרק כ"ט מהלכות שבת הלכה ה': (כו) גם זה מוכח מהרמב"ם שם בהלכה ד' להמעין: ו (כז) גמרא (פסחים קו.): (כח) גם זה מוכח מהרמב"ם שם בהלכה ד' שכתב ומבדיל למחר ומבדיל והולך עד סוף יום ג': (כט) כן מוכח בגמרא ק"ז (ע"א) בעבדא דאמימר ובר"יף שם (כב.) עין שם: (ל) ועין בסימן תצ"א בשערי תשובה (סק"א): (לא) אליה רבה (ס"ק יא) ושארי אחרונים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת (כא) יִשְׁמַע הַבְּדָלָה (ו) מֵאֲחֵרִים, וְאִם אֵין אֲחֵרִים אָצְלוֹ, * יָכוֹל לְהַבְדִּיל (ז) בְּשַׁבָּת (כב) מִבְּעוֹד יוֹם וְלִשְׁתּוֹת, (כג) * וּלְקִבֵּל אַחַר כָּךְ הַתַּעֲנִית עָלָיו (תרומת הדשן סימן (קנ״ט) [קנ״ד]): ז יְ**הַמַּבְדִּיל עַל הַיַּיִן** (כד) **עַל** (מ) **שֶׁלָּחָנוּ, אֲפִלּוּ הִבְדִּיל קֹדֶם שֶׁנָּטַל יָדָיו, פּוֹטֵר הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו,** ס וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא פָּטַר (כה) אֶלָּא אִם כֵּן נָטַל יָדָיו קֹדֶם שֶׁהִבְדִּיל. הַגָּהָה: (כו) וְאִם הִבְדִּיל עַל כּוֹס שֶׁל הַבְּדָלָה. וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד (כח) וְסָבוּר שֶׁיִּבְיאוּ לוֹ יַיִן יוֹתֵר, וְהִבְדִּיל עַל

(ט) תְּחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַחֲרָיו בְּרָכָה מֵעֵין שָׁלֹשׁ (תוספות (מכות מכ: ד״ה וכן) ומרדכי פרק כיצד מברכין (סי׳ קמד)): **ח** (כז) **כְּשֶׁפּוֹטֵר הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו,** ע **גַּם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל כּוֹס שֶׁל הַבְּדָלָה. וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד** (כח) **וְסָבוּר שֶׁיְּבִיאוּ לוֹ יַיִן יוֹתֵר, וְהִבְדִּיל עַל**

ג הָרֹא״שׁ בְּפֶרֶק ר׳ דְּבָרְכוֹת (סי׳ לב) וְרֵישׁ פֶּרֶק י׳ דְּפְסָחִים (סי׳ ד). ס תּוֹסְפוֹת שָׁם (בְּרָכוֹת) מ״ב (ע״ב ד״ה וְרבּוֹ). ע הָרֹא״שׁ בְּרֵישׁ פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (שם).

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

ז (ו) **מֵאֲחֵרִים.** וּבְסִימָן תקנ״א סָעִיף י׳ מַשְׁמַע דְּמֻתָּר לִתֵּן לַאֲחֵרִים לִשְׁתּוֹת, וְכֵן כָּתַב בַּשָּׁלֵ״ה: (ז) **בְּשַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם.** אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב, עַיֵּן סוֹף סִימָן רל״ג (ס״א). וּמֻתָּר לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ. וְהוּא הַדִּין בְּחֹל מֻתָּר לֶאֱכֹל אַחַר מַעֲרִיב מִבְּעוֹד יוֹם. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט): ז (מ) **שֶׁלָּחָנוּ.** נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּבֵאוֹתוֹ חֶדֶר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַזְּמַן וְלֹא יוּכַל לְקַיֵּם הַבְּדָלָה כְּלָל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁנֵי יָמִים דְּלֹא יַעֲבֹר הַזְּמַן טוֹב יוֹתֵר שֶׁיַּמְתִּין וְיַבְדִּיל לְבַסּוֹף שְׁנֵי יָמִים מִשֶּׁיַּבְדִּיל מִבְּעוֹד יוֹם: **(כא) יִשְׁמַע הַבְּדָלָה מֵאֲחֵרִים.** וְהוּא הַדִּין דְּיָכוֹל לְהַבְדִּיל בְּעַצְמוֹ וְיֵתֵן לַאֲחֵרִים לִשְׁתּוֹת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רע״ב סָעִיף ט׳, אַךְ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם סק״ט) שָׁדֵי בָּזֶה שָׁם נָרֻגָּא דָּזֶה אֵינוֹ מֻתָּר רַק דַּוְקָא כְּשֶׁאֲחֵרִים בְּעַצְמָן אֵין יוֹדְעִים לְבָרֵךְ, וְלָכֵן עֲצָה זוֹ עֲדִיף טָפֵי: **(כב) מִבְּעוֹד יוֹם.** הַיְנוּ אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה, וְיִתְפַּלֵּל גַּם כֵּן מַעֲרִיב מִקֹּדֶם וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רצ״ג סָעִיף ג׳, וַאֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת אַחַר כָּךְ, (נ) וְלֹא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּאַבְדִּיל כְּבָר קִבֵּל עָלָיו אֶת הַתַּעֲנִית וְאָסוּר בִּשְׁתִיָּה, מִשּׁוּם דְּעִקַּר הַתַּעֲנִית אֵינוֹ מַחֲמַת חוֹבָה (נ) כְּתִשְׁעָה בְּאָב, אֶלָּא מַחֲמַת נִדְרוֹ, וּבִנְדָרִים הוֹלְכִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, וּבִלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם גַּם אַחַר שֶׁהִבְדִּיל מִקְרֵי יוֹם, וְהַתַּעֲנִית אֵינוֹ מַתְחִיל אֶלָּא מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה, (נ) וְאָפְשָׁר שֶׁגַּם בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא סָפֵק לַיְלָה וְיוֹם בְּשִׁאָר יְמֵי הַחֹל גַּם כֵּן אֵין חַל עָלָיו חוֹבַת תַּעֲנִית מִבְּעוֹד יוֹם אַף שֶׁכְּבָר הִתְפַּלֵּל עַרְבִית: **(כג) וּלְקַבֵּל אַחַר כָּךְ.** אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיְּקַבֵּל תַּעֲנִית מַמָּשׁ, (נ) דְּהָא כְּבָר קִבֵּל עָלָיו הַיּוֹם בְּמִנְחָה כְּדִרְךָ כָּל תַּעֲנִית שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל בְּמִנְחָה שֶׁלְּפָנָיו. (נ) וְאִי מֵירֵי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו נֶדֶר מְכֻבָּר לְהִתְעַנּוֹת כָּל שִׁשָּׁה יָמִים שֶׁאַחַר שַׁבָּת, גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ עַתָּה לְקַבֵּל תַּעֲנִית כְּלָל, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיְּקַבֵּל אַחַר כָּךְ בְּדַעְתּוֹ שֶׁיִּתְחִיל הַתַּעֲנִית מֵעַתָּה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה וּלקבל): ז (כד) **עַל שֶׁלָּחָנוּ.** לָאו דַּוְקָא, וְלֹא בָּא לְמַעֵט אֶלָּא חֶדֶר אַחֵר דְּשָׁם הָוֵי הַהַבְדָּלָה מִידֵי אַחֲרִינָא, אֲבָל (מ) בְּאוֹתוֹ חֶדֶר חָשׁוּב עַל שֶׁלְּחָנוֹ, דְּהָא בְּדַעְתָּם לִשְׁתּוֹת אַחַר כָּךְ בְּסְעוּדָה שָׁיֹאכְלוּ שָׁם אַחַר זֶה: **(כה) אֶלָּא אִם כֵּן נָטַל יָדָיו.** שָׁנִּטְילַת יָדַיִם הִיא הַתְּחָלַת קְבִיעוּת הַסְּעוּדָה וְשַׁיְכָא לַסְּעוּדָה. וְהָא דְּמַתָּר לְהַבְדִּיל וְלֹא חָשִׁיב הָפְסֵק בֵּין נְטִילָה לְהַמּוֹצִיא עַיֵּן בְּסִימָן קע״ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ו׳: **(כו) וְאִם הִבְדִּיל תְּחִלָּה.** הַגַּ״ה זוֹ הִיא מַסְקָנַת דַּעַת הֵישׁ אוֹמְרִים דְּסִבְרָא לְהוּ דְּמָה שֶׁהִבְדִּיל קֹדֶם הַנְּטִילָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַל שֶׁלָּחֲנוֹ אֵינוֹ שַׁיָּךְ לְמָה שֶׁשִּׁשָּׁה תּוֹךְ הַמָּזוֹן אַחַר כָּךְ, וּמִשּׁוּם הָכִי צָרִיךְ לְבָרֵךְ מֵחָדָשׁ תּוֹךְ הַסְּעוּדָה עַל הַיַּיִן, וְעַל כֵּן חַיָּב לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה קֹדֶם הַסְּעוּדָה. (נ) וְלַהֲלָכָה יֵשׁ לִפְסֹק סְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל וּפָטוּר מִבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, וּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה גַּם כֵּן פָּטוּר לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן כַּדַּעֲה הָרִאשׁוֹנָה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן קע״ד סָעִיף ד׳ וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: **ח (כז) כְּשֶׁפּוֹטֵר וְכוּ׳.** הַיְנוּ דְּאַדְּאֲפִלּוּ אָמְרִינַן (מ) דְּשְׁתִיָּה חֲדָא הִיא וְהַבְרָכַת הַמָּזוֹן פּוֹטֵר גַּם לְכוֹס הַבְּדָלָה מִבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, וַאֲפִלּוּ אִם בֵּרַךְ בִּרְכַת הַמָּזוֹן בִּלְא כוֹס, הַבְּרָכַת הַמָּזוֹן עַצְמוֹ פּוֹטְרוֹ, אֲבָל אִם אֵין לוֹ יַיִן עַל תּוֹךְ הַמָּזוֹן וְגַם אֵין לוֹ כוֹס לִבְרַכַת הַמָּזוֹן שֶׁיִּפְטֹר גַּם אוֹתוֹ דָּרָךְ אַגַּב בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה שָׁלּוֹ, אֲ יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵינוֹ נִפְטָר בִּבְרַכַת הַמָּזוֹן וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל כּוֹס הַבְּדָלָה, וְזֶהוּ תַּמְצִית בֵּאוּר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: **(כח) וְסָבוּר שֶׁיְּבִיאוּ וְכוּ׳.** דְּאִי לָאו הָכִי (מ) הֲלֹא מְבֹאָר בְּרֵישׁ סָעִיף ג׳ דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֹאכַל קֹדֶם הַבְּדָלָה וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ בִּרְכַת הַמָּזוֹן וְיַבְדִּיל עַל כּוֹס אֶחָד, עַיֵּן שָׁם. וְעוֹד, דְּאִי לָאו הָכִי עֲדִיף טָפֵי לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה תֵּכֶף אַחַר

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

שְׁרִגִּילִין לְהִתְפַּלֵּל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּילִין בְּאוֹתוֹ חֶדֶר חָשִׁיב עַל שֶׁלְּחָנוֹ, דְּהָא בְּדַעְתָּם לִשְׁתּוֹת אַחַר כָּךְ בִּסְעֻדָּה שֶׁיֹּאכְלוּ אַחֲרֵי זֶה. ט״ז (סק״ה): **(נ) תְּחִלָּה.** זֶה נָקֵי אִם הַבְּדִיל קֹדֶם נְטִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַל שֻׁלְחָנוֹ אֵינוֹ שַׁיָּךְ לְמָה שֶׁשִּׁשָּׁה אַחַר כָּךְ תּוֹךְ הַמָּזוֹן, מִשּׁוּם הָכִי צָרִיךְ לְבָרֵךְ תּוֹךְ הַסְּעֻדָּה, עַל כֵּן חַיָּב

בֵּאוּר הַלָּכָה

זוטָא (סק״ב) **דְּיָכוֹל מִיד קֹדֶם הַתְּפִלָּה,** וְהַשַּׁעַם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵר שְׁתִיַּת הַכּוֹס הַרְבֵּה מֵעֵת שֶׁבֵּרַךְ עָלָיו בִּרְכַת הַמָּזוֹן. א] **אֲבָל אֵין הָעוֹלָם נוֹהֲגִין כֵּן, אֶלָּא מִתְפַּלְּלִין וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּילִין, וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת בְּדָרְכֵי הַחַיִּים** (דין איסור אכילה קודם הבדלה ס״ד): ז * **יָכוֹל לְהַבְדִּיל בְּשַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם.** עַיֵּן בְּבֵרִי מְגַדִּים (א״א סק״ט) שֶׁכָּתַב דְּמִדְּבָרֵי כָּאן שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת, דְּאָז כֵּיוָן שֶׁהִבְדִּיל אָסוּר לֶאֱכֹל, אֶלָּא קִבֵּל כְּבָר עָלָיו הַתַּעֲנִית שֶׁיִּתְעַנֶּה שָׁלֹשָׁה יָמִים מִיּוֹם רִאשׁוֹן עַיֵּן שָׁם, וְדַיְקָ זֶה מִמָּגֵן אַבְרָהָם מִמַּה שֶּׁכָּתַב וּמִיהוּ שֶׁנָּדַר לְהִתְעַנּוֹת כָּל יוֹם רִאשׁוֹן שָׁלֹשָׁה יָמִים וְכוּ׳. וְלַעֲנִיּוּת דִּעְתִּי נִרְאֶה דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם אֵין כַּוָּנָתוֹ לָזֶה, רַק לְסִתּוֹר דִּבְרֵי הָעוֹלַת שַׁבָּת (סק״ב) שֶׁהֵבִין בִּדְבְרֵי הַלְּבוּשׁ (ס״ה) שֶׁלֹּא הָיָה קֹדֶם הַבְּדָלָה כְּקִבֵּל כְּלָל, וְעַל כֵּן כָּתַב עָלָיו לֹא יָדַעְתִּי מַאי קָאָמַר עַיֵּן שָׁם, וְהַסִּבָּה לָזֶה שֶׁלֹּא הָיָה לְפָנָיו הַפְּרִי מְגַדִּים סֵפֶר הָעוֹלַת שַׁבָּת כַּאֲשֶׁר כָּתַב בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא הִשִּׂיגוֹ רַק מִסִּימָן שי״ט וְהָלְאָה], אֲבָל לְדִינָא אֵין נִפְקָא מִנָּהּ כְּזֶה שֶׁקִּבֵּל עָלָיו בְּמִנְחָה. וְלֹא דְּמֵי לְתִשְׁעָה בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁשָּׁם הוּא תַּעֲנִית חוֹבָה בְּעֶצֶם, לָכֵן חָמִיר שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַבְדִּיל מִבְּעוֹד יוֹם דְּזֶה נֶחְשָׁב לְקַבָּלָה וְיִהְיֶה אָסוּר לוֹ לִשְׁתּוֹת אַחַר כָּךְ. וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר שֶׁכְּוָנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְדִיוּק כַּאֲשֶׁר כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים, מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה, כִּי מָצָאתִי בְּהָרִדְ״ךְ רַבָּה (ס״ק יג) דְּמֵירֵי כָּאן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית בְּמִנְחָה וַאֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לוֹ לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס הַבְּדָלָה כֵּיוָן שֶׁהוּא עֲדַיִן וַדַּאי יוֹם, וְכֵן כָּתַב בְּמֶאֱמַר מָרְדְּכָי (סק״ט) גַּם כֵּן בְּהָרִדְ״ךְ כַּאֲשֶׁר אַצְתִּיק לְשׁוֹנוֹ לְקַמָּה:

* **וּלְקַבֵּל אַחַר כָּךְ הַתַּעֲנִית עָלָיו.** הַדִּבּוּר פָּשׁוּט דְּהַגַּ״ה קְבָלָה זוֹ לָאו קַבָּלַת הַתַּעֲנִית בְּמִנְחָה הִיא, דְּפִשִׁיטָא שֶׁכְּבָר הִתְפַּלֵּל מִנְחָה מִקֹּדֶם שֶׁהִבְדִּיל, אֶלָּא הָכָא קַבָּלַת תַּעֲנִית מַמָּשׁ קָאָמַר לֵיאַסֵּר בַּאֲכִילָה מִשָּׁעָה זוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְקִבֵּל הַתַּעֲנִית בְּתִפְלָּה דְּהֵינוּ שֶׁקִּבֵּל לְהִתְעַנּוֹת כָּל שְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִים, מִכָּל מָקוֹם הָיָה מֻתָּר לוֹ לֶאֱכֹל כָּל הַלַּיְלָה כִּדְרִין תַּעֲנִית נְדָבָה דְּעִלְמָא שֶׁהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל כָּל הַלַּיְלָה אַף עַל פִּי שֶׁקִּבֵּל הַתַּעֲנִית, וְכָאן שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעַנּוֹת שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת הָיָה מֻתָּר עַל כָּל פָּנִים לֶאֱכֹל עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְקָאָמַר דְּמִבְּדִיל מִבְּעוֹד יוֹם וְשׁוֹתֶה וּמְקַבֵּל עָלָיו תַּעֲנִיתוֹ לֵיאָסֵר בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וְצָרִיךְ קְבָלָה אַחֶרֶת לְשֶׁאָסַר, עַיֵּן בְּהִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְתִרְאֶה שֶׁהַדְּבָרִים בְּרוּרִים וּמְכֻרָּחִים. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמֶּאֱמַר מָרְדְּכָי (שם), וְכֵן פֵּרֵשׁ הָאֲלִיָּה רַבָּה (שם). **מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה שְׁנֵי יָמִים וּשְׁנֵי לֵילוֹת קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה [וְלֹא הָיָה לוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִמֵּי לִשְׁמֹעַ הַבְּדָלָה דְּאִם הָיָה לוֹ דַּעַת הָאַחֲרוֹנִים דְּטוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת כָּךְ] וּמַבְדִּיל בְּלֵיל שְׁלִישִׁי וְאֵרַע בּוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה,** ב] **כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק״ט) **דְּיַעֲשֶׂה הַבְּדָלָה עַל כּוֹס אֶחָד וְקִדּוּשׁ עַל כּוֹס אַחֵר וְלֹא יַעֲשֶׂה שְׁנֵיהֶם עַל כּוֹס אֶחָד,** דְּאֵין אוֹמְרִים שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת עַל כּוֹס אֶחָד אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת דְּתַרְוַיְיהוּ חֲדָא מִלְּתָא הִיא, עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ עוֹד בְּעִנְיָן הַזֶּה. **וְלַעֲנִיּוּת דִּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בְּעִקַּר הָעִנְיָן טוֹבָא אִם יָכוֹל עַתָּה לַעֲשׂוֹת הַבְּדָלָה, דְּהֵאֵיךְ יָמִים עַתָּה בְּהַבְּרָכָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל אַחֲרֵי שֶׁעַתָּה הוּא קֹדֶשׁ, [וְלִמַּיָּמִים עַתָּה בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ גַּם כֵּן לֹא יִתְכַּן כְּמוֹ**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נ) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סר קנד) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט): **(נ) דְּכוֹ אֵין יָכוֹל לְהַבְדִּיל מִבְּעוֹד יוֹם כְּשֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּיוֹם א׳, דְּאִי יַבְדִּיל יִהְיֶה אָסוּר לוֹ לִשְׁתּוֹת דְּנִחְשָׁב כְּקִבָּלָה,** וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תקנ״ו בְּמָגֵן אַבְרָהָם (בתחילת הסימן): **(נ) דְּ** תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת (סק״י). וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תקס״ב בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אימתי): **(נ) מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ט): **(ט) אֲלִיָּה רַבָּה** (סק״ט): **(נ) טַ״ז** (סק״ה) וְכֵן הִכְרִיעַ הַמַּחֲבַר בְּעַצְמוֹ לְעֵיל (סר קצד ס״ד). וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב הַמַּחֲבַר וְהִשְׁמִיטוֹ הַט״ז, וּבְכֻלָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹסָפֹת שַׁבָּת (סק״י יד), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם: **ז (מ) מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״י יא) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א שם): **(מא) פְּרִישָׁה** (סק״י יא) וּפְרִי מְגַדִּים (שם):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ז) כתב שיבדיל מיד כדי שלא יאחר שתיית הכוס אחר ברכת המזון. **ב]** ובשו״ע הרב (סי״ב) כתב שישמע קידוש מאחרים ואח״כ יעשה הבדלה בעצמו ואח״כ יברך המוציא ויאכל מיד.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah